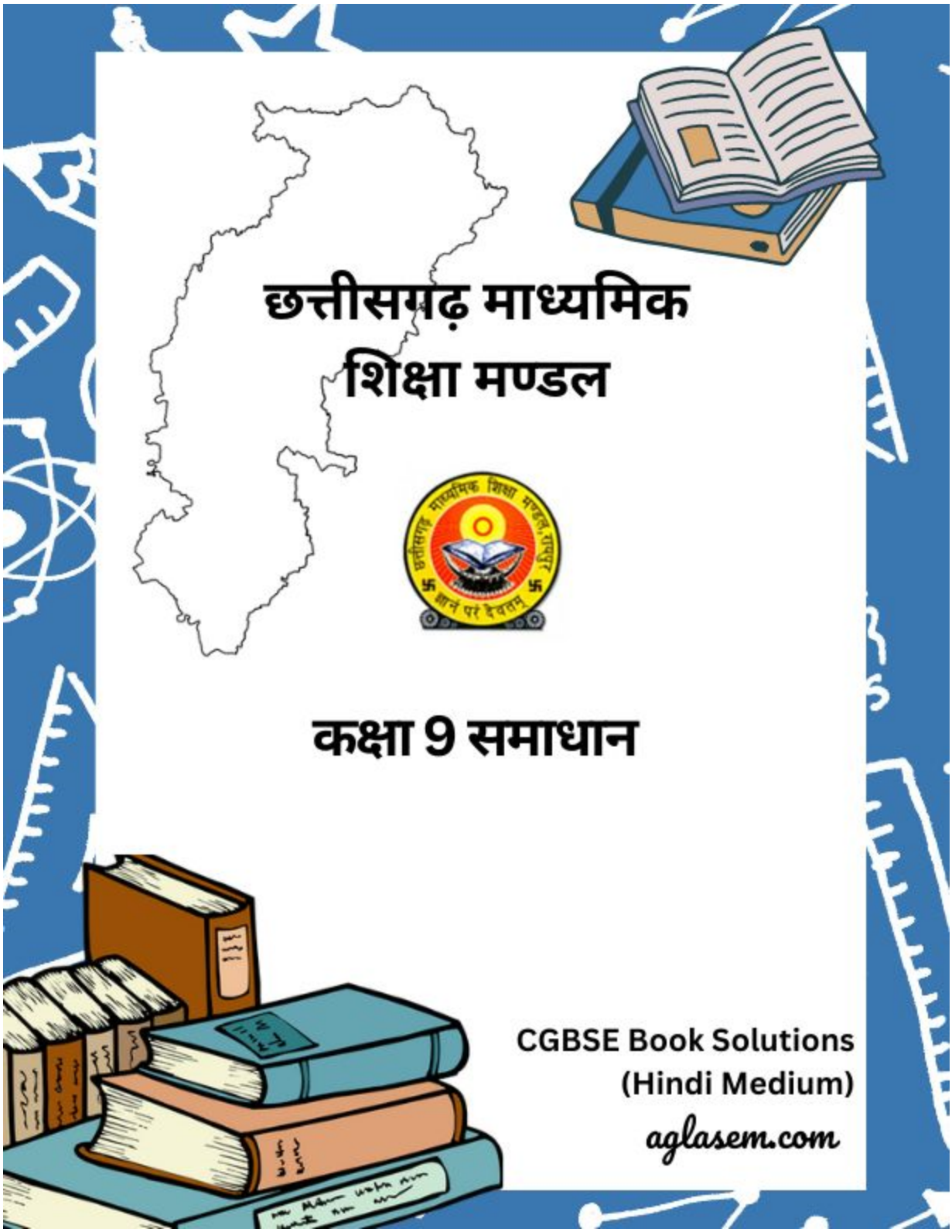
CG Board Class 9 Sanskrit Book Solutions

CGBSE Class 9 Sanskrit Solutions
Chapter - 12
लौहतुला

अभ्यासः

Page No. 57
Q.1. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत।

क) कुत्र गन्तुं वणिक्पुत्रः व्यचिन्तयत्?
उत्तर :- देशान्तरं गन्तुं वणिक्पुत्रः व्यचिन्तयत्।

Page No. 57
ख) स्वतुलां याचमानं जीर्णधनं श्रेष्ठी किम् अकथयत्?
उत्तर :- स्वतुलां याचमानं जीर्णधनं श्रेष्ठी अकथयत् सा तुला मूषकैः भक्षिता इति।

Page No. 57
ग) जीर्णधनः गिरिगुहाद्वारं कया आच्छाद्य गृहमागतः?
उत्तर :- जीर्णधनः गिरिगुहाद्वारं वृहत शिलया अच्छाद्य गृहमागतः।

Page No. 57
घ) स्नानानन्तरं पुत्रविषये पृष्टः वणिक्पुत्रः श्रेष्ठिनं किम् उवाच?
उत्तर :- नदीतटात्स श्येनेन हृतः इति स्नानानन्तर पुत्रविषये पृष्टः वणिक्पुत्रः श्रेष्ठिनं उवाच।

Page No. 57
ड.) धर्माधिकारिभिः जीर्णधनश्रेष्ठिनौ कथं सन्तोषितौ?
उत्तर :- धर्माधिकारिभिः जीर्णधन श्रेष्ठिनौ परस्परं संबोध्य तुला शिशु प्रदानेन सन्तोषितौ।

Page No. 57
Q.2. स्थूलपदान्यधिकृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत ?

क) जीर्णधनः विभवक्षयात् देशान्तरं गन्तुमिच्छन् व्यचिन्तयत् ?
प्रश्न :- कः विभवक्षयात् देशान्तरं गन्तुमिच्छन् व्यचिन्तयत् ?
Page No. 57
ख) श्रेष्ठिनः शिशुः स्नानोपकरणमादाय अभ्यागतेन सह प्रस्थितः?

docs.aglasem.com
aglasem.com

प्रश्न :- श्रेष्ठिनः शिशुः स्नानोपकरणमादाय केन सह प्रस्थितः ?

Page No. 57
ग) श्रेष्ठी उच्चस्वरेण उवाच श्रेष्ठी - भोः अब्रह्मण्यम् अब्रह्मण्यम् ?
प्रश्न :- कः उच्चस्वरेण उवाच - भोः अब्रह्मण्यम् अब्रह्मण्यम् ?

Page No. 57
घ) स्थूल सभ्यैः तौ परस्परं संबोध्य तुला-शिशु-प्रदानेन सन्तोषितौ ?
प्रश्न :- स्थूल कैः तौ परस्परं संबोध्य तुला-शिशु-प्रदानेन सन्तोषितौ ?

Page No. 57
Q.3. अधोलखितानां श्लोकानाम् अपूर्णोऽन्वयः प्रदत्तः पाठमाधृत्य तं पूरयत ?
क) यत्र देशे अथवा स्थाने.....भोगाः भुक्ताः .....विभवहीनः यः.....सः पुरुषाधमः।
ख) राजन्! यत्रा लौहसहस्रस्य ..... मूषकाः ..... तत्र श्येनः ..... हरेत् अत्र संशयः न।
उत्तर :- क) अस्माभिः, नरः, नरः, **ख)**तुला, खादान्ति, बालकः.|

Page No. 57
Q.4. तत्पदं रेखाङ्कित कुरुत यत्र।

क) ल्यप् प्रत्ययः नास्ति
विहस्य, लौहसहस्रस्य, संबोध्य, आदाय
उत्तर :- लौहसहस्रस्य

Page No. 57
ख) यत्र द्वितीया विभक्तिः नास्ति
श्रेष्ठिनम्, स्नानोपकरणम्, सत्त्वरम्, कार्यकारणम्
उत्तर :- सत्त्वरम्

Page No. 57
ग) यत्र षष्ठी विभक्तिः नास्ति
पश्यतः, प्रहृष्टमनाः, श्रेष्ठिनः सभ्यानाम
उत्तर :- प्रहृष्टमनाः

Page No. 58
Q.5. सन्धिना सन्धिविच्छेदेन वा रिक्तस्थानानि पूरयत।

docs.aglasem.com
aglasem.com

क) **श्रेष्ठ्याह**	=	श्रेष्ठी + **आह**	(यण स्वर संधि)
ख) द्वावपि	=	**द्वौ + अपि**	(अयादि स्वर संधि)
ग) **पुरुषोपार्जिता**	=	**पुरुष** + उपार्जिता	(गुण स्वर संधि)
घ) यथेच्छया	=	**यथा + इच्छया**	(गुण स्वर संधि)
ड.) **स्नानोपकरणम्**	=	स्नान + **उपकरणम्**	(गुण स्वर संधि)
च) स्नानार्थम्	=	**स्नान + अर्थम्**	(दीर्घ संधि)

Page No. 58

Q.6. समस्तपदं विग्रहं वा लिखत-

विग्रहः		**समस्तपदम्**
क) स्नानस्य उपकरणम्	=	स्नानोपकरणम्
ख) गिरे गुहायाम्	=	**गिरिगुहायाम्**
ग) **धर्मस्य अधिकारी**	=	धर्माधिकारी
घ) विभवेन हीनाः	=	**विभवहीनाः**

aglasem

docs.aglasem.com

aglasem.com